

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

فهیمه ریوندی^۱

مهوش نوربخش^۲

مهدی کهندل^۳

پریوش نوربخش^۴

[10.22034/ssvs.2023.2970.3173](https://doi.org/10.22034/ssvs.2023.2970.3173)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۰۴

چکیده

پراکندگی و پرشماری پژوهش های گذشته پیرامون مشارکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی سبب شده است سیاست گذاران و برنامه ریزان نتوانند بر تمامی ابعاد این حوزه جهت سیاست گذاری و برنامه ریزی تسلط پیدا کنند. به این دلیل در جامعه ایران، عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی فرا تحلیل شد. جامعه آماری این پژوهش را مطالعات در دسترس که در فاصله سال های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۰ در داخل کشور به صورت پایان نامه و مقاله تمام متن در پایگاه های اطلاعاتی و کتابخانه های دانشگاه های سراسر کشور در دسترس بودند تشکیل می دادند. این مطالعات به صورت هدفمند انتخاب شدند و بر اساس ملاک های ورود و خروج و نیز تحلیل حساسیت ۱۰۱ اندازه اثر از ۲۲ پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج مربوط به اندازه اثر ترکیبی هم برای مدل اثرات تصادفی و برای مدل اثرات ثابت برابر با ۰/۳۵ بود. یافته ها نشان داد طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ بیشترین پژوهش در این زمینه انجام شده است، عوامل اجتماعی پرتکرارترین متغیر بررسی شده در زمینه مشارکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی بوده است، در بحث عوامل مؤثر شاخص فعالیت بدنی، اعتماد درون خانواده و سرمایه روان-شناختی و در بحث موانع مؤثر نگرش والدین به ورزش دختران جزء مهم ترین متغیرها هستند و در بیشتر موارد یافته های پژوهش های گذشته بازتایید و در برخی موارد نقض شد. در نتیجه لازم است در تبیین مشارکت ورزشی دانش آموزان بیشترین نگاه و اقدام سمت مهم ترین متغیرها که بیشترین اندازه اثر را دارند معطوف شود و به این مهم توجه شود که اگر در پژوهش هایی از این نوع، فرضیه های حاضر مورد بررسی و آزمون مجدد قرار گیرد، به احتمال بسیار بالا دوباره تأثیر گذاری آن ها تأیید خواهد شد.

کلید واژگان: فرا تحلیل، مرور نظام مند، مشارکت در ورزش، عوامل اجتماعی، دانش آموزان.

^۱ - دانشجوی دکتری گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

^۲ - گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. Email: mahvashnoorbakhsh@yahoo.com

^۳ - دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

^۴ - استاد گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

مقدمه

امروزه صنعتی شدن، پیشرفت روزافزون فناوری‌های پیشرفته، دیجیتال‌سازی و غیره پدیده‌ای به نام فقر حرکتی را ایجاد کرده‌اند که بر جنبه‌های جسمی، روانی و اجتماعی زندگی افراد تأثیر سوء گذاشته است و به موازات آن برای مقابله با این پدیده طی دهه‌های اخیر، دولت‌ها و سیاست‌گذاران از ورزش به مثابه یک پدیده اجتماعی که می‌تواند این مشکل را مرتفع سازد حمایت کرده‌اند (گیلچریست و ویتون^۱، ۲۰۱۶). چرا که افزایش مشارکت در ورزش نه تنها موجب ارتقاء سلامت افراد می‌شود بلکه سطح بهزیستی اجتماعی آن‌ها را نیز افزایش می‌دهد. همچنین ورزش سلامت عمومی جامعه را تاحد زیادی افزایش داده و در مقابل خطر ابتلاء به بیماری‌ها را کاهش می‌دهد (چن و لیو^۲، ۲۰۲۰). علاوه بر این ورزش و مشارکت ورزشی یک جزء مهم از یک شیوه زندگی سالم است و فراتر از تأثیرات جسمانی سبب پیامدهای اجتماعی و روانی مثبت در میان افراد می‌شود و در نهایت اینکه مشارکت افراد در ورزش آثار مثبتی بر آمادگی جسمانی، رفاه و سلامتی آن‌ها دارد (ولا، گاردنر، کیمپ، شویکل و کلایف^۳، ۲۰۱۹). لذا تعجب‌آور نیست که سیاست‌های کشورهای پیشرفته و توسعه یافته متمایل به گسترش و حمایت از ورزش باشد (کومار، مانولی، هاجیکسن و داوونارد^۴، ۲۰۱۸). علیرغم آن پیش‌بینی می‌شود در آینده بر شدت و سهم فقر حرکتی افزوده شود در نتیجه لازم است در آینده اهمیتی بیش از گذشته به رفتارهای ارتقاء سلامت که مشارکت در ورزش یکی از انواع آن است داده شود (لی، کئون، آهن، پارک، یانگ و پارک^۵، ۲۰۲۱).

منظور از مشارکت ورزشی، انجام نقش، کنش کردن یا سهم شدن در ورزش در موقعیت‌های مختلف است (میرزا راه‌کوشکی، زارعی و خدایاری، ۱۳۹۸). کانپون معتقد است مشارکت ورزشی از دو بعد شرکت عملی در ورزش یا مشارکت اولیه (برای مثال مشارکت به عنوان بازیکن، مربی، مدیر) و مشارکت ثانویه که در قالب تولیدکننده، مصرف‌کننده و غیره متجلی می‌شود تشکیل شده است (بیرجندی، ۱۳۹۶). مشارکت در ورزش برای هر قشری حائز اهمیت است اما در دانش‌آموزان اهمیت آن به مراتب بیشتر است چرا که دانش‌آموزان یک دوره حیاتی از رشد را با تغییرات فیزیولوژیکی، اجتماعی و سبک زندگی پیش‌رو دارند (مورفی، پاتی، سالیوان و لیثاردل^۶، ۲۰۲۱)، علاوه بر این اکثر قریب به اتفاق آن‌ها دستورالعمل‌های ورزشی را رعایت نمی‌کنند، با افزایش سن میزان مشارکت آن‌ها کاهش پیدا می‌کند و به

^۱. Gilchrist & Wheaton

^۲. Chen & Liu

^۳. Vella, Gardner, Kemp, Schweickle & Cliff

^۴. Kumar, H Manoli, Hodgkinson & Downward

^۵. Lee, Ahn, Park, Yang & Park

^۶. Murphy, Patte, Sullivan & Leatherdale

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

موازات آن کم تحرکی ایجاد و شکل می گیرد (بورنز، چاوراسیا، کارسون و لیثردل^۱، ۲۰۲۱). به این خاطر مدارس همواره در تلاش هستند فرصتی را برای دانش آموزان فراهم کنند تا از نظر جسمی به فعال بودن آن ها کمک کنند و در عین حال آن ها را از آسیب های اجتماعی به دور نگه دارند. از طرفی چون دانش آموزان ۶ تا ۷ ساعت از روز را در مدرسه می گذرانند فرصت مناسبی است که عادت به انجام فعالیت های بدنی مبتنی بر این زمان در آن ها نهادینه شود (هوبین و لیثردل، منسکی، دوین، البوت و ویگرس^۲، ۲۰۱۳). مستند است که مشارکت در ورزش، موفقیت تحصیلی برای دانش آموزان به همراه داشته (کیومبو^۳، ۲۰۲۳) و شکل گیری عزت نفس را موجب شده (ایثر، وادی، پانکویاک و ایمی^۴، ۲۰۲۳)، سلامتی را تضمین و کیفیت عمومی زندگی را بهبود می دهد (سولز، گلیدی، کینسل و هامبرت^۵، ۲۰۲۳). ضمن اینکه، مشارکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی می تواند مهارت های مربوط به کار تیمی، هدف گذاری و سایر رفتارهای هدفمند را توسعه دهند (لی، کوان، آهان، پارک، یانگ و پارک^۶، ۲۰۲۳).

نظر به اهمیت مشارکت در ورزش دانش آموزان و نقشی که مدارس در نهاده سازی مشارکت در ورزش دانش آموزان دارند مشاهده می شود طی دهه های گذشته همواره چرایی و چگونگی مشارکت در ورزش دانش آموزان در کانون توجه دولت مردان، سیاست گذاران و به طور خاص پژوهش گران بوده است. برای مثال در حوزه پژوهش های انجام شده در داخل کشور، می توان به مطالعه شمس و عروفازاده (۱۴۰۲) اشاره کرد که نشان دادند ذینفعان، منابع مالی، منابع حمایتی و تشویقی و بستر سیاسی تسریع کننده مشارکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی مدارس هستند. دهقان پوری، و همکاران (۱۴۰۲) نیز در پژوهشی، مدعی شدند که حمایت درک شده بر انگیزه مشارکت ورزش دانش آموزان تأثیر گذارست. در مقابل یزدانی دهنوی و علی محمدی (۱۴۰۲) با بررسی نقش نظارت والدین بر کیفیت زندگی با اثر میانجی مشارکت ورزشی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه، نتیجه گیری کردند که بین نظارت والدین و مشارکت ورزشی دانش آموزان رابطه معناداری وجود ندارد. در پژوهشی دیگر صفری و همکاران (۱۴۰۲) مدعی رابطه معناداری بین حمایت اجتماعی ادراک شده و حمایت سازمانی ادراک شده با مشارکت ورزشی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه گزارش کردند. عبدی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان ارائه مدل عوامل مؤثر بر ایجاد رفتارهای پایدار مشارکت ورزشی دانش آموزان، که عوامل نگرشی، رفتاری، فنی، فرهنگی و محیطی مؤثر بر رفتارهای پایدار در خصوص مشارکت ورزشی مؤثر دانستند. در پژوهش های خارجی انجام شده نیز می توان، به

¹. Burns, Chaurasia, Carson, & Leatherdale

². Hobin, ELeatherdale, Manske, Dubin, Elliott & Veugelers

³. Quimbo

⁴. Eather, Wade, Pankowiak, & Eime

⁵. Sulz, Gleddie, Kinsella & Humbert

⁶. Lee, Kwon, Ahn, Park, Yang & Park

مطالعه گارسیا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) اشاره کرد که در بین دانش‌آموزان، شایستگی ادراک شده بالاتر و روابط اجتماعی با پایبندی بیشتر به ورزش مرتبط دانسته، در حالی که در مقابل ارتباط کمی بین انگیزه خودمختاری با پایبندی به ورزش را گزارش کردند. در پژوهشی دیگر لائو و همکاران^۲ (۲۰۲۳) مدعی شدند که ارضای نیازهای روان‌شناختی اولیه که به صورت لحظه‌ای شکل می‌گیرد با انگیزه مشارکت در فعالیت‌های بدنی ارتباط دارد. همچنین هانسن و همکاران^۳ (۲۰۲۳) در پژوهشی با هدف شناسایی نگرش‌ها و انگیزه‌های مرتبط با فعالیت‌بدنی و ورزش در نوجوانان گزارش کردند که حمایت افراد مهم، معلمان، خانواده و دوستان و باورهای هیجانی در فعالیت‌های بدنی و ورزشی نوجوانان مؤثر هستند. کاین، و همکاران^۴ (۲۰۲۳) با بررسی موانع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به این نتیجه رسیدند که موانع شخصی، اجتماعی و محیطی مانع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی هستند و این موانع با عدم رشد مهارت‌های حرکتی و کاهش اعتماد به نفس ارتباط دارند. موری و همکاران^۵ (۲۰۲۳) در بررسی موانع مشارکت در فعالیت‌بدنی دانش‌آموزان غیرفعال در مدارس، مدعی شدند که انگیزه بازتابی، فرصت اجتماعی، قابلیت روان‌شناختی و توانایی فیزیکی موانع مشارکت در فعالیت‌های بدنی دانش‌آموزان غیرفعال هستند. آن‌ها همچنین نشان دادند در چنین شرایطی نیاز به توانمندسازی، ارتقای قابلیت‌های دانش‌آموزان و بازسازی محیطی است. آلمیدا، دیاس و همکاران^۶ (۲۰۲۳) در پژوهشی مروری نظام‌مند با عنوان رشد مثبت جوانان از طریق ورزش و تربیت‌بدنی، به این نتیجه رسیدند که ورزش و فعالیت‌بدنی منجر به توسعه روانی اجتماعی و انتقال شایستگی‌ها و ارزش‌ها به سایر حوزه‌های زندگی کودکان می‌شود. آنها همچنین، عوامل فردی و زمینه‌ای مانند امنیت روانی و فیزیکی، حضور و عمل بزرگسالان و مربیان، تعاملات اجتماعی مثبت، مشارکت در تصمیم‌گیری، نقش‌های رهبری، فرصت‌های ایجاد شده برای مهارت‌ها در این زمینه تسهیل‌گر هستند. چن و همکاران^۷ (۲۰۲۳) در بررسی دلایل محدودیت فعالیت‌بدنی کودکان و نوجوانان چاق و دارای اضافه وزن، مدعی شدند که عوامل منفی فردی، بین فردی و محیطی بیشترین نقش را دارند، همچنین سطوح پایین انگیزه فردی، حساسیت، آسیب‌پذیری روانی، عدم حمایت خانواده، بازخورد منفی اجتماعی، حمایت ناکافی سیاست‌های دولت و حمایت ناکافی محیط از دیگر دلایل محدود بودن فعالیت‌های بدنی افراد چاق و دارای اضافه وزن هستند.

1. García-Ceberino, Feu, Gamero & Ibáñez

2. Lau, Connor & Baum

3. Hansen, Nordén & Ohlsson

4. Cain, Fanshawe, Armstrong, & Lieberman

5. Moore, Edmondson, Gregory, Griffiths, & Freeman

6. Almeida, Dias, Corte-Real, Menezes & Fonseca

7. Chen, Bai & Ni

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

مطابق نتایج پژوهش ها، پیشران های مختلفی بر سر راه مشارکت دانش آموزان در ورزش وجود دارد. برخی از این پیشران ها تسهیل گر (شتاب دهنده/ مؤثر) و برخی نیز محدود کننده (بازدارنده/ مانع) هستند. از طرفی این پیشران ها از جنس های مختلفی هستند. به این معنی که برخی از پیشران ها فردی، برخی سازمانی و برخی نیز محیطی است. علاوه بر این شدت اثر پیشران های شناسایی شده متفاوت است و در برخی موارد اثر ناهمسویی دارند. برای مثال پژوهشی عاملی را اثرگذار و پژوهشی دیگر آن را غیراثرگذار گزارش کرده است، یا اینکه در پژوهشی اثر یک عامل کم ولیکن در پژوهشی دیگر اثر همین عامل زیاد گزارش شده است. این تناقضات در کنار تعدد پیشران های شناسایی شده منجر به این شده است که متولیان ورزش دانش آموزان که در اجراء سیاست های افزایش مشارکت ورزشی دانش آموزان را دنبال می کنند نتوانند به درستی تشخیص دهند که کدامیک از عوامل به واقع اثرگذار یا مانع مشارکت ورزشی دانش آموزان می باشد تا در سیاست گذاری های خود آن ها را اعمال کنند. از طرفی جهت افزایش مشارکت ورزشی دانش آموزان همواره در حوزه عمل به عوامل خاصی تأکید شده و به تبع آن سیاست های خاصی نیز برای آن ایجاد شده است که گاهاً اثربخش نبوده است به این دلیل که توافق نظر پیرامون آن ها وجود نداشته است. شاید یکی از دلایل این ناکامی ها ارتباط مخدوش دستاوردهای علمی و سیاست هایی باشد که گاهاً بر مبنای آن ها برنامه ها طرح ریزی می شود. چرا که همواره سیاست گذاران با تعداد زیادی از دستاوردهای پژوهشی روبرو هستند و به زعم اینکه نتایج آن ها قابل استناد است در تصمیم گیری های خود آن ها را دخالت می دهند این در حالی است که در اکثر مواقع ادله ای بر اثربخش بودن آن عامل یا عوامل مبتنی بر توافق جمعی وجود ندارد و پراکندگی این عوامل بسیار بالاست. از این رو در پژوهش حاضر تلاش خواهد شد تا با استفاده از روش فرا تحلیل این پرسش ها پاسخ داده شود که عوامل و موانع تاثیرگذار بر میزان مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی و ورزشی کدامند؟ و کدامیک از متغیرهای نامبرده اندازه اثر بیشتری بر مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی دارند؟

شایان ذکر است استفاده از فرا تحلیل جهت ترکیب نتایج پژوهش های گذشته این مزیت را دارد که نتایج را به جمعیت بیشتری تعمیم داد، با استفاده از داده های بیشتر، دقت و صحت تخمین ها را افزایش داد، ناسازگاری نتایج در طول انجام مطالعه اندازه گیری و تجزیه و تحلیل شود و همچنین اینکه وجود سوگیری (اریبی) مقاله های منتشر شده را بررسی کرد (لری و والکر^۱، ۲۰۱۸). علاوه بر این، کاربرست فرا تحلیل در شناخت عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی منجر به همسویی و هماهنگی در نتایج مطالعات گذشته می شود، به سیاست گذاری ها و خط مشی های مشارکت ورزشی دانش آموزان کمک می کند و در نهایت مشخص می کند تا این برهه از زمان در تبیین مشارکت دانش آموزان در

¹. Leary & Walker

فعالیت‌های بدنی چه عواملی نقش دارند و نقش کدامیک از عوامل یا موانع به مراتب پررنگ‌تر و مهم‌تر است تا در برنامه‌ریزی آتی مورد توجه واقع شوند. از طرف دیگر، پیش‌تر در پژوهش‌های داخلی پژوهش مستدلی که عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان را در واحدهای مطالعاتی مختلف به‌طور خاص دانش‌آموزان بررسی کرده باشد انجام نشده است، این در حالی است که در مطالعات خارجی این روند معکوس و پژوهش‌های پرشماری مرتبط با موضوع پژوهش انجام شده است. از این‌رو برای اینکه درک بهتر و روشن‌تری پیرامون ستاده‌های مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان کسب کنیم لازم است نتایج پژوهش‌های گذشته ترکیب شده و یک نتیجه کلی منتج از مطالعات گذشته به سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، مدیران و پژوهشگران ارائه شود.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع فراتحلیل است. فراتحلیل یک روش آماری است که نتایج مجموعه‌ای از مطالعات مستقل که فرضیه‌های مشابهی را آزمون کرده‌اند، ترکیب می‌کند و از آماره‌های استنباطی برای نتیجه‌گیری درباره‌ی تمام نتایج مطالعات استفاده می‌کند. در فراتحلیل واحد تجزیه و تحلیل (داده‌ها) مطالعه می‌باشد، بر همین اساس جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه مطالعات انجام شده و در دسترس در خصوص عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی تشکیل می‌دادند که در سطح پژوهش - هایی که در بانک‌های اطلاعاتی رایانه‌ای در دسترس بودند قابل بررسی بود. این پایگاه‌ها عبارت بودند از: پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، بانک اطلاعات نشریات ایران^۲، پایگاه تخصصی مجلات نور^۳، ایران داک و کتابخانه ملی ایران. با توجه به ماهیت پژوهش روش نمونه‌گیری از نوع هدفمند بود؛ به طوری که با بهره‌گیری از کلیدواژه‌های معتبر تعیین شده به بررسی کلیه‌ی پژوهش‌های در دسترس حوزه مشارکت در فعالیت‌های بدنی و ورزشی دانش‌آموزان پرداخته شد و مطالعاتی که در راستای هدف‌های پژوهش بوده و براساس ملاک‌های ورود (نماینده در جدول شماره ۱) شرایط لازم را داشتند انتخاب شدند. سرانجام از میان کلیه‌ی پژوهش‌های انجام شده که برابر با ۸۹ پژوهش بود در مجموع ۲۲ پژوهش انتخاب گردید و با توجه به اینکه هر کدام از این پژوهش‌ها چندین فرضیه را آزمون کرده بودند تعداد ۱۰۱ اندازه اثر از آن‌ها به‌دست آمد. به‌منظور انتخاب پژوهش‌های اولیه ابتدا کلید واژه‌های معتبر براساس مرور پیشینه پژوهش تعیین گردید. این کلید واژه‌ها عبارت بودند از: مشارکت ورزشی، مشارکت در فعالیت بدنی، مشارکت ورزشی دانش‌آموزان، عوامل مؤثر، موانع مؤثر، شتاب‌دهنده‌ها، بازدارنده‌ها، محدودیت‌کننده‌ها، تسهیل‌گرا، ورزش دانش‌آموزان. شایان ذکر است جهت تعیین کلید واژه‌های نامبرده ضمن بررسی مباحث تجربی و نظری حوزه

۱. SID

۲. Magiran

۳. Noormags

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

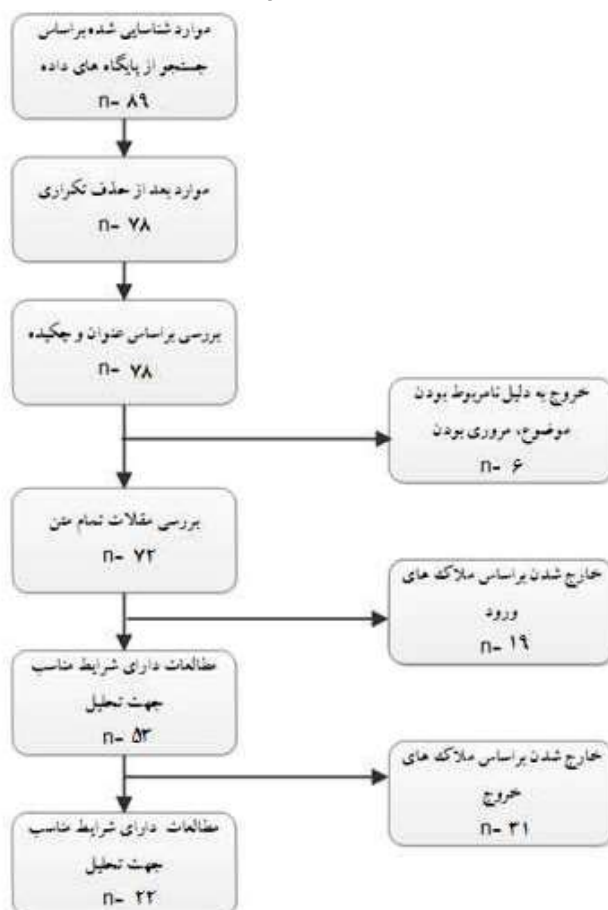
مورد نظر با تعدادی از صاحب نظران و محققان حوزه ورزش دانش آموزی مشورت شد. همچنین به منظور انتخاب نمونه ی پژوهش از پژوهش های اولیه چندین ملاک ورود و خروج در نظر گرفته شد. هدف از این کار انتخاب پژوهش های مرتبط و در عین حال مناسب بود. این ملاک ها در جدول (۱) ارائه شده است:

جدول ۱- ملاک های ورود و خروج مطالعات به فرا تحلیل

ملاک های ورود	ملاک های خروج
کلیه پژوهش های مرتبط با موضوع پژوهش که بین سال های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۰ انجام و منتشر شده بودند.	پژوهش هایی که اطلاعات لازم را برای محاسبه اندازه و سایر اطلاعات لازم برای تحلیل ها گزارش نکرده بودند.
کلیه پژوهش های مرتبط با موضوع پژوهش که در قالب مقاله پژوهشی و پایان نامه و رساله دکتری نگاشته شده بودند.	پژوهش های که در همایش ها منتشر شده بودند به دلیل اینکه احتمال داده می شد روند داوری منسجمی را پشت سر نگذاشته باشند در فرایند تحلیل دخالت داده نشد.
پژوهش های که به بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی دانش آموزان پرداخته بودند.	مقالات مستخرج از پایان نامه ها که پایان نامه های آن مورد تحلیل قرار گرفته است (یا برعکس) و اطلاعات آن ها دوبار جمع آوری شده باشد.
پژوهش هایی که ضمن دارا بودن سایر ملاک ها، داده های کافی برای محاسبه اندازه اثر و سایر تحلیل ها را گزارش کرده بودند.	پژوهش های واحدی که با عناوین مختلف در مجلات و فصلنامه های مختلف به چاپ رسیده بودند.
پژوهش هایی که به صورت اینترنتی به آن ها دسترسی وجود داشت.	پژوهش هایی که با روش های غیر از روش تحلیلی مورد نظر به انجام رسیده بودند.
پژوهش های که در سطح کارشناسی ارشد و دکتری انجام شده بودند.	پایان نامه های که علاوه بر دانشگاه در مؤسسات و سازمان های دیگر نیز ارائه شده بودند.

در پژوهش حاضر به منظور جمع آوری اطلاعات از پژوهش های اولیه از چک لیست طراحی شده استفاده شد. با استفاده از چک لیست مذکور سه دسته اطلاعات از پژوهش های اولیه استخراج و دسته بندی شدند: ۱- اطلاعات کتابشناختی که در برگیرنده ی مشخصات پژوهش گران، عنوان کامل، نام مجله، سال انتشار و ... بود. ۲- اطلاعات روش شناختی که در برگیرنده اهداف و فرضیه های پژوهش، متغیرهای مستقل، وابسته، تعدیل کننده، تعاریف عملیاتی متغیرها، جامعه و نمونه آماری، روش نمونه گیری، روش پژوهش، ابزار اندازه گیری و مقادیر پایایی و روایی آن ها و غیره بود. ۳- اطلاعات لازم برای محاسبه اندازه اثر شامل میانگین و انحراف معیارها، حجم نمونه، مقدار آماره آزمون، مقادیر همبستگی، مقادیر سطح معناداری، ضرایب

استاندارد و غیره بود. در ادامه بر مبنای چک لیست‌ها، اطلاعات گردآوری و دسته‌بندی گردید تا در مراحل بعدی فراتحلیل مورد استفاده قرار گیرد. لازم به ذکر است اطلاعات مربوط به پژوهش‌های حذف شده و فرایند جستجو، بررسی و انتخاب پژوهش‌ها در قالب شکل (۱) ارائه شده است.

شکل ۱- چارت گردشی انتخاب مطالعات نهایی در مراحل مختلف نمونه‌گیری

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

در این مطالعه برای اطمینان از اعتبار بیرونی از معیارهای شادیش، کوک و کمپل^۱ (۲۰۰۲) که بر پنج اصل تعمیم نتایج شامل شباهت سطحی^۲، دوری از بی ربطی^۳، ایجاد تمایز^۴، درونیایی و برون یابی^۵ و تبیین علی^۶ تأکید می کنند، استفاده شد. جهت رعایت اصل شباهت سطحی در این پژوهش از مقیاس های که دارای سازه مشابه بودند استفاده شد. در بحث دوری از بی ربطی صرفاً پژوهش هایی که مرتبط با موضوع پژوهش بودند و در پایگاه های علمی منتشر شده انتخاب شدند. در زمینه تمایز در این پژوهش اطلاعات جزئی پیرامون مطالعات انتخاب شده به طور مفصل ارائه شد تا مشخص گردد تحت چه شرایطی و بسترهایی یافته های آن ها گزارش شده است. همچنین پیرامون رعایت اصل درونیایی و برون یابی شرایط خارج از مطالعه و اینکه مطالعات انتخاب شده تحت چه شرایطی در آن برهه از زمان منتشر شده بودند دخالت داده نشد. سرانجام به منظور تبیین علی در این پژوهش مشخص گردید که تحت تأثیر چه عواملی مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان رخ می دهد. علاوه بر این، جهت اطمینان از اعتبار درونی از معیارهای کوپر، هجز و والتین^۷ (۲۰۰۹) که ۹ مورد است استفاده شد. اولین مورد این بود که در مطالعه حاضر از مطالعات اولیه نامعتبر استفاده شد. مورد دوم این بود که پژوهش هایی انتخابی نهایی تمام اطلاعات لازم را برای محاسبه اندازه اثر داشتند. مورد سوم این بود که به جزئیات اطلاعات لازم برای محاسبه اندازه اثر اشاره شد. در مورد چهارم تلاش شد سوگیری زمانی اجتناب شود و به این منظور همواره آنچه که مرتبط با انجام فراتحلیل بود مورد توجه قرار گرفت. در مورد پنجم میزان تورش انتشار بررسی، ارزیابی و پس از کسب اطمینان از عدم تورش انتشار تحلیل های نهایی انجام شد. در مورد ششم سعی شد در محاسبه اندازه اثرات سوگیری رخ ندهد و به این منظور در همه پژوهش های نهایی صرفاً از حجم نمونه و مقدار همبستگی برای محاسبه اندازه اثرات استفاده شد. در مورد هفتم نیز جهت تحقق استقلال آماری جمع آوری اطلاعات برای محاسبه اندازه اثرات از یک جامعه (دانش آموزان) انتخاب شد و از تحلیل پژوهش هایی که با چند عنوان چاپ شده بودند و نتایج مشابهی داشتند اجتناب شد. در مورد هشتم اندازه اثرات ورزشی هر مطالعه در نظر گرفته شد به این معنی که مطالعاتی که حجم نمونه های بسیار پایینی داشتند انتخاب نشدند. سرانجام در مورد نهم هنگام تحلیل اثرات ثابت و تصادفی پیش فرض هایی مرتبط به آن ها در نظر گرفته شد و برحسب این پیش فرض ها نتایج حاصله تفسیر و تعبیر شد. سرانجام جهت تجزیه و تحلیل پژوهش های اولیه از اندازه اثر

1. Shadish, Cook & Campbell

2. Surface similarity

3. Ruling out irrelevancies

4. Making discriminations

5. Interpolation and extrapolation

6. Causal explanation

7. Cooper, Hedges & Valentine

به تفکیک هر مطالعه، اندازه اثر ترکیبی با دو مدل اثرات ثابت و تصادفی، نمودار قیفی، تحلیل حساسیت، آزمون همگنی، مجذور I و آماره NF-S استفاده شد. همچنین نوع شاخص اندازه اثر استفاده شده شاخص r^2 بود که با کمک نرم افزار CMA نسخه ۲ انجام گرفت.

نتایج

جدول ۲، توزیع پژوهش‌های بررسی شده در این پژوهش بر حسب زمان را نشان می‌دهد. بالاترین نرخ پژوهش‌های انجام شده مربوط به سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ می‌باشد که نشان می‌دهد اقبال پژوهشگران به بررسی عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی در این سال‌ها بیشتر بوده است.

جدول ۲- فراوانی پژوهش‌های بررسی شده از نظر سال در ارتباط با موضوع پژوهش

سال انجام پژوهش	فراوانی	سال انجام پژوهش	فراوانی
۱۳۸۸	۱	۱۳۹۴	۳
۱۳۸۹	۱	۱۳۹۵	۲
۱۳۹۰	۱	۱۳۹۶	۲
۱۳۹۱	۲	۱۳۹۸	۲
۱۳۹۲	۳	۱۳۹۹	۲
۱۳۹۳	۲	۱۴۰۰	۱
مجموع = ۲۲ پژوهش			

جدول شماره ۳، به بررسی پژوهش‌های تحت بررسی از نظر روش پژوهش، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری اختصاص دارد. بر مبنای اطلاعات ارائه شده روش توصیفی-همبستگی غالب‌ترین روش انتخاب شده از سوی پژوهش‌گران بوده است، بیشترین حجم نمونه در مطالعات بررسی شده برابر با ۸۰۰ نفر و کمترین آن نیز برابر با ۲۱۶ نفر بود. علاوه بر این غالب‌ترین روش انتخاب نمونه‌ها در پژوهش‌های بررسی شده از نوع نمونه‌گیری در دسترس بود.

جدول ۳- بررسی پژوهش‌های بررسی شده از نظر روش پژوهش، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

کد مطالعه	نویسندگان	نوع اثر	روش پژوهش	تعداد آزمودنی	روش نمونه‌گیری
-----------	-----------	---------	-----------	---------------	----------------

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

۱	بلغوریان (۱۳۸۹)	پایان نامه	توصیفی- پیمایشی	۳۸۲	نمونه گیری خوشه ای
۲	منوچهری نژاد (۱۳۹۱)	پایان نامه	توصیفی- همبستگی	۴۱۵	نمونه گیری تصادفی
۳	حاجی عباسی فرهود (۱۳۹۱)	پایان نامه	توصیفی- همبستگی	۳۳۷	نمونه گیری تصادفی
۴	شیرین نژاد (۱۳۹۳)	پایان نامه	توصیفی- همبستگی	۳۰۰	خوشه ای تصادفی
۵	صفرزایی (۱۳۹۵)	پایان نامه	همبستگی	۶۰۰	نمونه گیری هدفمند
۶	مسعودی (۱۳۹۶)	پایان نامه	همبستگی	۳۸۳	نمونه گیری خوشه ای
۷	نعمت زاده (۱۳۹۳)	پایان نامه	همبستگی	۴۰۰	نمونه گیری تصادفی طبقه ای
۸	امرای (۱۳۹۴)	پایان نامه	توصیفی- تحلیلی	۳۷۵	نمونه گیری تصادفی طبقه ای
۹	منوچهری نژاد و همکاران (۱۳۹۴)	مقاله	توصیفی- پیمایشی	۴۱۵	نمونه گیری خوشه ای طبقه ای
۱۰	قاسمیان و غفوری (۱۳۹۴)	مقاله	توصیفی- پیمایشی	۴۰۰	نمونه گیری تصادفی خوشه ای
۱۱	پارسامهر و نیک نژاد (۱۳۹۰)	مقاله	پیمایشی	۳۱۹	نمونه گیری تصادفی
۱۲	یوسفی و همکاران (۱۳۹۶)	مقاله	توصیفی- پیمایشی	۳۰۷	نمونه گیری خوشه ای
۱۳	اناری و قاسمی (۱۳۹۹)	مقاله	پیمایشی	۳۸۴	نمونه گیری تصادفی خوشه ای
۱۴	چراغی (۱۳۸۸)	پایان نامه	پیمایشی	۳۸۰	نمونه گیری خوشه ای

۱۵	مومنی و همکاران (۱۳۹۸)	مقاله	توصیفی- همبستگی	۳۶۰	نمونه‌گیری تصادفی
۱۶	پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲)	مقاله	پیمایشی	۳۸۲	نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی
۱۷	دراهمکی و مقدسی (۱۳۹۸)	مقاله	پیمایشی	۳۵۰	نمونه‌گیری طبقه‌ای خوشه‌ای
۱۸	نجم‌زاده هاجه سو و همکاران (۱۳۹۹)	مقاله	توصیفی- همبستگی	۴۰۰	نمونه‌گیری خوشه‌ای
۱۹	پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲)	مقاله	پیمایشی	۳۸۰	نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۲۰	خداپرست و همکاران (۱۴۰۰)	مقاله	توصیفی- همبستگی	۲۱۶	نمونه‌گیری تصادفی ساده
۲۱	مازیاری و همکاران (۱۳۹۵)	مقاله	توصیفی- همبستگی	۳۸۱	نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای
۲۲	عبداللهی (۱۳۹۲)	مقاله	علی- همبستگی	۸۰۰	نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای

همانطور که اشاره شد، نتایج جستجوها براساس ملاک‌های ورود و خروج منجر به شناسایی ۲۲ مطالعه شد که از این تعداد ۱۰۱ اندازه اثر به‌دست آمد. در جدول (۴) خلاصه اطلاعات مربوط به پژوهش‌های اولیه و اندازه‌های اثر استخراج شده (براساس اندازه اثر r^2) از این مطالعات ارائه شده است. همانطور که مشخص است اکثر قریب به اتفاق اندازه‌های اثرهای ارائه شده به جزء ۱۸ مورد معنادار هستند. جدول ۴- اندازه اثر عوامل و موانع موثر بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی

کد مطالعه	متغیرهای مستقل	اندازه اثر r	حد پایین	حد بالا	Z	سطح معناداری
۱	سن	۰/۱۴۱	۰/۰۴۱	۰/۲۳۸	۲/۷۶۳	۰/۰۰۶
	تحصیلات	۰/۰۳۸	-۰/۰۶۳	۰/۱۳۸	۰/۷۴۰	۰/۴۵۹
	میزان تحصیلات پدر	-۰/۰۵۴	-۰/۱۵۴	۰/۰۴۷	-۱/۰۵۲	۰/۲۹۳
	میزان تحصیلات مادر	-۰/۱۱۷	-۰/۲۱۵	-۰/۰۱۷	-۲/۲۸۸	۰/۰۲۲

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

۰/۰۰۱	۷/۸۳۴	۰/۴۶۵	۰/۲۹۳	۰/۳۸۲	شبکه های اجتماعی	
۰/۰۰۵	۲/۸۲۳	۰/۲۴۱	۰/۰۴۴	۰/۱۴۴	هنجار اجتماعی	
۰/۰۰۱	۳/۱۸۲	۰/۲۵۸	۰/۰۶۳	۰/۱۶۲	مشارکت اجتماعی	
۰/۰۰۱	۴/۲۱۱	۰/۳۰۷	۰/۱۱۵	۰/۲۱۳	احساس امنیت	
۰/۰۰۴	۲/۸۶۰	۰/۰۴۴	۰/۲۳۳	۰/۱۴۰	روابط افراد درون خانواده	۲
۰/۷۴۵	۰/۳۲۵	۰/۱۱۲	-۰/۰۸۰	۰/۰۱۶	روابط اجتماعی	
۰/۰۴۲	-۲/۰۳۷	-۰/۰۰۴	-۰/۱۹۴	-۰/۱۰۰	حمایت خانواده	
۰/۱۰۴	-۱/۶۲۷	۰/۰۱۶	-۰/۱۷۵	-۰/۰۸۰	رفتار یاری گرایانه	
۰/۰۶۷	۱/۸۳۲	۰/۱۸۵	-۰/۰۰۶	۰/۰۹۰	حمایت اجتماعی	
۰/۰۰۱	-۸/۱۲۰	-۰/۲۹۵	-۰/۴۵۹	-۰/۳۸۰	اعتماد اجتماعی	
۰/۰۰۱	۳۱/۰۰۵	۰/۹۲۵	۰/۸۹۲	۰/۹۱۰	اعتماد درون خانواده	
۰/۰۰۱	۷/۱۸۷	۰/۴۲۲	۰/۲۵۲	۰/۳۴۰	عضویت در نهادهای داوطلبانه	
۰/۰۰۲	۳/۰۲۵	۰/۲۶۶	۰/۰۵۸	۰/۱۶۴	عوامل شخصی	۳
۰/۲۰۰	-۱/۲۸۱	۰/۰۳۷	-۰/۱۷۶	-۰/۰۰۲	عوامل خانوادگی	
۰/۹۷۱	-۰/۰۳۷	۰/۱۰۵	-۰/۱۰۹	-۰/۱۱۵	عوامل اقتصادی	
۰/۰۳۵	-۲/۱۱۱	۰/۰۰۸	-۰/۲۱۹	-۰/۰۲۶	عوامل اجتماعی	
۰/۶۳۵	-۰/۴۷۵	۰/۰۸۱	-۰/۱۳۲	-۰/۰۳۶	عوامل مدیریتی	
۰/۵۱۰	-۰/۶۵۸	۰/۰۷۱	-۰/۱۴۲	-۰/۱۲۶	موانع شخصی	
۰/۰۲۱	-۲/۳۱۵	-۰/۰۱۹	-۰/۲۳۰	-۰/۱۳۲	موانع خانوادگی	
۰/۰۱۵	-۲/۴۲۷	۰/۰۲۶	-۰/۲۳۶	۰/۰۹۸	موانع اقتصادی	
۰/۰۷۲	-۱/۷۹۷	۰/۰۰۹	-۰/۲۰۳	-۰/۱۳۶	موانع اجتماعی	
۰/۰۱۲	-۲/۵۰۱	-۰/۰۳۰	-۰/۲۳۹	-۰/۰۷۰	موانع مدیریتی	
۰/۰۰۱	۵/۷۹۲	۰/۴۲۲	۰/۲۱۹	۰/۳۲۴	وضعیت اقتصادی- اجتماعی	۴
۰/۹۶۱	۰/۰۴۹	۰/۰۸۲	-۰/۰۷۸	۰/۰۰۲	وضعیت اقتصادی- اجتماعی	۵

۰/۰۰۱	۴/۵۹۸	۰/۲۶۲	۰/۱۰۸	۰/۱۸۶	عوامل روان‌شناختی فردی	
۰/۱۷۲	۱/۳۶۷	۰/۱۶۹	-۰/۰۳۰	۰/۰۷۰	وضعیت ایمنی	۶
۰/۰۰۱	-۳/۸۷۴	-۰/۰۹۶	-۰/۲۸۵	-۰/۱۹۲	خودکارآمدی	۷
۰/۰۰۱	-۱۷/۷۱۷	-۰/۶۵۹	-۰/۷۵۶	-۰/۷۱۱	شاخص فعالیت بدنی	
۰/۰۰۱	۲۴/۴۳۸	۰/۸۷۸	۰/۸۲۳	۰/۸۵۳	وضعیت اقتصادی- اجتماعی	۸
۰/۰۰۱	۹/۹۱۲	۰/۵۴۸	۰/۳۹۰	۰/۴۷۳	انگیزه	
۰/۱۶۴	۱/۳۹۱	۰/۱۷۲	-۰/۰۲۹	۰/۰۷۲	تحصیلات والدین	
۰/۰۰۱	۷/۱۸۷	۰/۴۲۲	۰/۲۵۲	۰/۳۴۰	عضویت در نهادهای داوطلبانه	۹
۰/۰۰۴	۲/۸۶۰	۰/۲۳۳	۰/۰۴۴	۰/۱۴۰	روابط درون خانواده	
۰/۷۴۵	۰/۳۲۵	۰/۱۱۲	-۰/۰۸۰	۰/۰۱۶	روابط اجتماعی	
۰/۰۴۲	-۲/۰۳۷	-۰/۰۰۴	-۰/۱۹۴	-۰/۱۰۰	حمایت خانواده	
۰/۰۶۷	۱/۸۳۲	۰/۱۸۵	-۰/۰۰۶	۰/۰۹۰	حمایت اجتماعی	
۰/۰۰۱	۳۱/۰۰۵	۰/۹۲۵	۰/۸۹۲	۰/۹۱۰	اعتماد درون خانواده	
۰/۵۴۲	۰/۶۰۹	۰/۱۲۶	-۰/۰۶۶	۰/۰۳۰	اعتماد اجتماعی	
۰/۱۰۴	-۱/۶۲۷	۰/۰۱۶	-۰/۱۷۵	-۰/۰۸۰	رفتار یاری‌گرایانه	
۰/۰۰۱	۷/۶۷۰	۰/۴۴۹	۰/۲۷۹	۰/۳۶۷	رنگ	۱۰
۰/۰۰۱	۹/۰۱۷	۰/۵۰۱	۰/۳۴۰	۰/۴۲۴	بافت و مصالح	
۰/۰۰۱	۱۰/۲۱۴	۰/۵۴۵	۰/۳۹۲	۰/۴۷۲	عناصر معماری	
۰/۰۹۰	-۱/۶۹۴	۰/۰۱۵	-۰/۲۰۳	-۰/۰۹۵	حمایت‌های احساسی- عاطفی	۱۱
۰/۰۰۱	-۳/۱۹۸	-۰/۰۷۰	-۰/۲۸۲	-۰/۱۷۸	حمایت‌های مبتنی بر همراهی	
۰/۰۰۱	-۴/۵۰۲	۰/۳۴۸	۰/۱۴۲	-۰/۲۴۸	حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل	
۰/۰۰۱	۴/۲۶۸	۰/۳۴۳	۰/۱۳۲	۰/۲۴۰	خودکارآمدی	۱۲
۰/۰۰۱	۳/۳۵۴	۰/۲۹۶	۰/۰۸۰	۰/۱۹۰	حمایت والدین	
۰/۰۰۱	۵/۳۹۷	۰/۳۹۹	۰/۱۹۵	۰/۳۰۰	حمایت دوستان	

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

۰/۰۰۲	۳/۱۷۳	۰/۲۸۶	۰/۰۶۹	۰/۱۸۰	محیط فیزیکی	۱۳
۰/۰۰۱	۹/۰۴۹	۰/۵۱۱	۰/۳۴۸	۰/۴۳۳	مصرف رسانه ای	
۰/۰۰۲	۳/۰۵۴	۰/۲۵۳	۰/۰۵۶	۰/۱۵۶	پایگاه اقتصادی- اجتماعی	۱۴
۰/۰۰۱	۶/۵۲۶	۰/۴۱۱	۰/۲۳۱	۰/۲۴۰	اجتماعی بودن	
۰/۰۰۱	۴/۷۵۳	۰/۳۳۳	۰/۱۴۳	۰/۴۳۵	مشارکت اجتماعی	
۰/۰۰۱	۹/۰۴۹	۰/۵۱۳	۰/۳۵۰	۰/۲۴۷	احساس تعلق به گروه	
۰/۰۰۱	۴/۸۹۷	۰/۳۳۹	۰/۱۵۰	۰/۴۳۵	اعتماد اجتماعی	
۰/۰۰۱	۹/۰۴۹	۰/۵۱۳	۰/۳۵۰	۰/۲۷۳	تعاملات اجتماعی	
۰/۰۰۱	۵/۴۳۹	۰/۳۶۴	۱۰۷۰۰	۰/۳۶۵	دیگران مهم	
۰/۰۰۱	۷/۴۳۰	۰/۴۴۹	۰/۲۷۴	۰/۳۴۱	راهنمایی دیگران مهم	
۰/۰۰۱	۶/۸۹۷	۰/۴۲۷	۰/۲۴۹	۰/۳۳۶	تشویق دیگران مهم	
۰/۰۰۱	۶/۷۸۸	۰/۴۲۲	۰/۲۴۴	۰/۳۲۴	مشارکت دیگران مهم	
۰/۰۰۱	۱۴/۳۲۵	۰/۶۹۷	۰/۵۷۵	۰/۶۴۰	سرمایه روان شناختی	۱۵
۰/۰۰۱	۷/۸۳۴	۰/۴۶۵	۰۹۳/۲	۰/۳۸۲	شبکه های اجتماعی	۱۶
۰/۰۰۱	۴/۲۱۱	۰/۳۰۷	۰/۱۱۵	۰/۲۱۳	امنیت اجتماعی	
۰/۰۰۱	۶/۷۸۵	۰/۲۸۷	۰/۰۹۳	۰/۱۹۲	اعتماد به آشنایان	
۰/۰۰۱	۴/۹۷۲	۰/۳۴۲	۰/۱۵۴	۰/۲۵۰	اعتماد به غریبه ها	
۰/۰۰۱	۳/۹۶۷	۰/۲۹۵	۰/۱۰۳	۰/۲۰۱	اعتماد به سیاستمداران و سازمان های دولتی	
۰/۰۰۵	۲/۸۲۳	۰/۲۴۱	۰/۰۴۴	۰/۱۴۴	هنجارهای اجتماعی	
۰/۰۰۱	۶/۱۸۲	۰/۲۵۸	۰/۰۶۳	۰/۱۶۲	مشارکت اجتماعی	۱۷
۰/۰۰۵	۲/۸۱۵	۰/۲۵۱	۰/۰۴۶	۰/۱۵۰	امنیت اجتماعی	
۰/۲۰۵	۱/۲۶۹	۰/۱۷۲	-۰/۰۳۷	۰/۰۶۸	اعتماد اجتماعی	
۰/۰۰۱	۴/۱۶۶	۰/۳۱۸	۰/۱۱۸	۰/۲۲۰	تعلق اجتماعی	
۰/۰۰۱	۴/۹۷۷	۰/۳۵۶	۰/۱۶۱	۰/۲۶۱	تعامل اجتماعی	

۰/۰۰۱	۷/۶۰۵	۰/۴۷۳	۰/۲۹۴	۰/۳۸۷	مشارکت اجتماعی	
۰/۰۰۱	۵/۹۹۲	۰/۴۰۳	۰/۲۱۳	۰/۳۱۱	حمایت اجتماعی	
۰/۰۲۲	۵/۲۸۴	۰/۲۲۴	۰/۰۱۷	۰/۱۲۲	هتجار اجتماعی	
۰/۰۰۱	۹/۴۰۹	۰/۵۱۶	۰/۳۵۷	۰/۴۴۰	رضایت	۱۸
۰/۰۰۱	۱۰/۹۴۵	۰/۵۷۰	۰/۴۲۳	۰/۵۰۰	انگیزه ورزشی	
۰/۰۱۱	۲/۵۵۸	۰/۲۲۹	۰/۰۳۱	۰/۱۳۱	حمایت خانواده	۱۹
۰/۲۴۳	۱/۱۶۶	۰/۱۶۰	-۰/۰۴۱	۰/۰۶۰	حمایت معلم	
۰/۰۰۱	۴/۱۸۰	۰/۳۰۶	۰/۱۱۴	۰/۲۱۲	حمایت دوستان	
۰/۰۰۱	۶/۸۱۵	۰/۲۸۹	۰/۰۹۵	۰/۱۹۴	ارزش ادراک شده	۲۰
۰/۰۰۱	۶/۸۳۱	۰/۴۲۴	۰/۲۴۶	۰/۳۳۸	توانایی ادراک شده	
۰/۰۰۱	۴/۲۳۰	۰/۴۰۰	۰/۱۵۴	۰/۲۸۲	تصویر بدن	
۰/۰۰۳	۲/۹۸۹	۰/۳۲۷	۰/۰۷۰	۰/۲۰۲	خودکارآمدی	۲۱
۰/۰۰۸	۵/۶۵۶	۰/۳۰۶	۰/۰۴۸	۰/۱۸۰	عزت نفس	
۰/۰۰۱	-۳/۵۳۸	-۰/۰۸۱	-۰/۲۷۵	-۰/۱۸۰	کمبود توانایی	
۰/۰۰۸	-۲/۶۶۱	-۰/۰۳۶	-۰/۲۳۳	-۰/۱۳۶	تلاش ناکافی	۲۲
۰/۰۰۱	-۴/۲۶۷	-۰/۱۱۸	-۰/۳۱۰	-۰/۲۱۶	ارشمند نبودن فعالیت	
۰/۰۰۱	-۴/۵۷۴	-۰/۱۳۴	-۰/۳۲۴	-۰/۲۳۱	جذاب نبودن فعالیت	
۰/۰۰۱	۱۵/۱۳۴	۰/۵۴۱	۰/۴۳۵	۰/۴۹۰	باور به تندرستی ناشی از ورزش	۲۳
۰/۰۰۱	۱۵/۸۱۰	۰/۵۵۸	۰/۴۵۵	۰/۵۰۸	نگرش والدین به ورزش دختران	
۰/۰۰۱	۱۴/۵۰۹	۰/۵۲۵	۰/۴۱۷	۰/۴۷۳	امکانات و محدودیت‌های ورزشی	
۰/۰۰۱	۷/۳۳۱	۰/۳۱۸	۰/۱۸۸	۰/۲۵۴	انگیزه شخصی از فعالیت ورزشی	
۰/۰۰۱	۱۱/۶۲۶	۰/۴۴۷	۰/۳۳۰	۰/۳۹۰	ارزش‌گذاری ورزش دختران توسط جامعه و محیط	
۰/۰۰۱	۱۰/۹۹۸	۰/۴۲۹	۰/۳۱۰	۰/۳۷۱	اهمیت ورزش از نظر دختران	
۰/۰۰۱	۱۱/۳۹۳	۰/۴۴۱	۰/۳۲۲	۰/۳۸۳	آگاهی از تأثیر ورزش	

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

تجارب تلخ ورزش در مدرسه	۰/۴۲۱	۰/۳۶۲	۰/۴۷۶	۱۲/۶۷۳	۰/۰۰۱
-------------------------	-------	-------	-------	--------	-------

بر اساس طبقه بندی مرسوم برای میزان شدت های اثر می توان شدت، صحت و قدرت تأثیر متغیرهای ارائه شده در قالب فرضیه ها را در سه دسته اندازه اثر دسته بندی کرد (جدول ۵).

جدول ۵- دسته بندی شدت های اندازه اثر

شدت اثر	اندازه اثر
اندازه اثر کم (ضعیف)	۰/۱ تا ۰/۳
اندازه اثر متوسط	۰/۳ تا ۰/۵
اندازه اثر زیاد (قوی)	۰/۵ تا ۰/۸

دسته اول، آن گروه از متغیرهاست که تأثیرگذاری بین آن ها ضعیف بوده و امکان عدم تأیید فرضیه این پژوهش ها در مطالعات مشابه زیاد است. شایان ذکر است، متغیرهای نامبرده جزء متغیرهای هستند که شدت اثر آن ها کوچک است و مقادیر شدت اثر این متغیرها در فاصله بین ۰/۱ تا ۰/۳ قرار می گیرد. بر اساس مندرجات جدول (۴)، در بحث عوامل مؤثر (شتاب دهنده ها) متغیرهای سن، میزان تحصیلات مادر، هنجارهای اجتماعی، مشارکت اجتماعی، احساس امنیت، روابط افراد درون خانواده، حمایت خانواده، عوامل شخصی، عوامل اجتماعی، عوامل روان شناختی فردی، خودکارآمدی، حمایت های مبتنی بر همراهی، حمایت های مبتنی بر حل مشکل، حمایت والدین، حمایت دوستان، محیط فیزیکی، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، اجتماعی بودن، احساس تعلق به گروه، تعاملات اجتماعی، امنیت اجتماعی، اعتماد به آشنایان، اعتماد به غریبه ها، اعتماد به سیاستمداران و سازمان های دولتی، هنجارهای اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعلق اجتماعی، حمایت خانواده، ارزش درک شده، تصویر بدن، خودکارآمدی، عزت نفس و انگیزه شخصی از فعالیت ورزشی در این دسته قرار می گیرند. همچنین در بحث موانع مؤثر (بازدارنده ها) متغیرهای موانع خانوادگی، موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، کمبود توانایی، تلاش ناکافی، ارزشمند نبودن فعالیت و جذاب نبودن فعالیت در این دسته قرار می گیرند.

گروه دوم، متغیرهای هستند که مقادیر اندازه اثر آن ها متوسط است و بین ۰/۳ و ۰/۵ قرار دارد. فرضیه های این گروه نسبت به گروه های قبل از قوت و اطمینان بیش تری برخوردار است و روابط تأیید شده بین متغیرهای این دسته با مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی بیش از دسته اول قابل اتکات است. بر اساس مندرجات جدول (۴)، این متغیرها در زمینه عوامل مؤثر شامل شبکه های اجتماعی، اعتماد اجتماعی، عضویت در نهادهای داوطلبانه، وضعیت اقتصادی- اجتماعی (شایان ذکر است در برخی از پژوهش ها اندازه اثر متغیر موصوف پایین، در برخی غیرمعنادار و در برخی نیز متوسط است به این خاطر تکرار شده است)،

انگیزه، رنگ، بافت و مصالح، عناصر معماری، مصرف رسانه‌ای، مشارکت اجتماعی، دیگران مهم، راهنمایی دیگران مهم، تشویق دیگران مهم، مشارکت دیگران مهم، حمایت اجتماعی، رضایت، توانایی ادراک شده، باور به تندرستی ناشی از ورزش، اهمیت ورزش از نظر دختران و آگاهی از تأثیر ورزش و در زمینه موانع مؤثر شامل امکانات و محدودیت‌های ورزشی، ارزش‌گذاری ورزش دختران توسط جامعه و محیط و تجارت تلخ ورزش در مدرسه می‌باشد.

و دسته آخر متغیرهای هستند که از شدت اثر بالایی برخوردارند و مقادیر شدت آن‌ها بین ۰/۵ و ۰/۸ است. این متغیرها دارای قوت و اطمینان بسیار بالایی می‌باشند و این موضوع را می‌توان به این شکل تعبیر کرد که اگر در پژوهش‌هایی از این نوع، فرضیه‌های حاضر مورد بررسی و آزمون مجدد قرار گیرد، به احتمال بسیار بالا دوباره تأثیرگذاری آن‌ها تأیید خواهد شد. براساس مندرجات جدول (۳)، این متغیرها در زمینه عوامل مؤثر شامل شاخص فعالیت بدنی، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، اعتماد درون خانواده و سرمایه روان‌شناختی و در بحث موانع مؤثر شامل نگرش والدین به ورزش دختران می‌باشد.

جدول (۶)، اندازه‌های اثر ترکیبی مدل ثابت و تصادفی مربوط به عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی را نشان می‌دهد. براساس نتایج این جدول پس از ورود ۱۰۱ اندازه اثر اولیه در فرایند فراتحلیل، اندازه اثر ترکیبی عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان در مدل ثابت معادل ۰/۲۱۸ و در مدل تصادفی معادل ۰/۱۹۸ است که مقادیر هر دو مدل از لحاظ آماری معنادار می‌باشد.

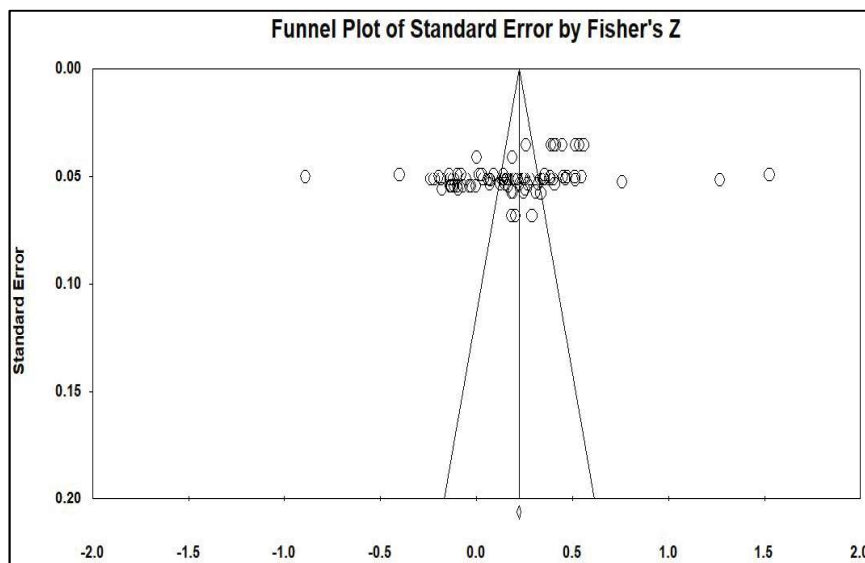
جدول ۶- اندازه اثر ترکیبی عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی

نوع اثر	اندازه اثر r	فاصله اطمینان ۹۵٪		Z	سطح معناداری
		حد پایین	حد بالا		
ثابت	۰/۲۱۸	۰/۲۰۹	۰/۲۲۷	۴۴/۸۱۸	۰/۰۰۱
تصادفی	۰/۱۹۸	۰/۱۳۶	۰/۲۵۹	۶/۱۲۰	۰/۰۰۱

از دیگر تحلیل‌های انجام شده روی داده‌ها، بررسی سوگیری انتشار داده‌های پژوهش است. چرا که یکی از بخش‌های مهم در فراتحلیل بررسی سوگیری انتشار است. سوگیری انتشار به چاپ نشدن پژوهش‌های مرتبط با موضوع فراتحلیل است که دارای یافته‌های غیرمعنادار هستند. برای آگاهی از میزان سوگیری انتشار در فراتحلیل لازم است به تمام پژوهش‌های مرتبط چاپ شده و چاپ نشده در آن حوزه مراجعه نمود که کاری غیرممکن است. بر همین اساس در فراتحلیل برای آگاهی از این مسئله، از تحلیل حساسیت استفاده می‌شود. تحلیل حساسیت با دو روش گرافیکی (نمودار قیفی) و شاخص آماری (تعداد

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

امن از تخریب^۱ قابل انجام می باشد. نمودار کیفی^۲ بر این حقیقت استوار است که وزن آماری مطالعه با افزایش نمونه آن افزایش می یابد، بنابراین مطالعات با اندازه نمونه کوچک به صورت گسترده در پایین نمودار پراکنده می شوند و مطالعات با اندازه نمونه بزرگتر در قسمت بالای نمودار نزدیک به میانگین اندازه اثر قرار می گیرند. در نبود هیچ گونه خطایی، نمودار شبیه به یک قیف برعکس می شود و در صورت وجود خطا نمودار کیفی به صورت متقارن در می آید (مصرآبادی، ۱۳۹۵). براساس نتایج نمودار (۱) نبود سوگیری انتشار مشهود است. چرا که مطالعاتی که خطای استاندارد پایین دارند و در بالای قیف جمع می شوند سوگیری انتشار ندارند. اما هرچه مطالعات به سمت پایین قیف کشیده شوند، خطای استاندارد آن ها بالا می رود و سوگیری انتشار بیشتر می شود.

نمودار ۱- نمودار کیفی اندازه های اثر پژوهش های اولیه ($I^2=97/13$)

برای اطمینان از محاسبات و تحلیل های انجام گرفته از آزمون N ایمن از خطا کلاسیک^۳ و اوروین^۴ و اصلاح و برازش دوال و توئیدی^۵ استفاده شد. لازم به ذکر است آزمون مذکور از خطای روزنتال تعداد پژوهش های گم شده (با اثر میانگین صفر) را محاسبه می کند و لازم است به تحلیل ها اضافه شود تا عدم معناداری اثر کلی به دست آید. سرانجام اینکه ایده اصلی N ایمن از خطا این است که تعداد مطالعات

¹. Number of missing studies that would bring p-value to > alpha

². Funnel plot

³ Classic fail-safe N

⁴ Orwin's fail-safe N

⁵ Duval and Tweedie's trim and fill

با نتایج صفر را تعیین کنیم و باید برای کاهش احتمال خطای نوع اول سطح معناداری از پیش تعیین شده وجود داشته باشد (قربانی زاده، ۱۳۹۷).

با استناد به مندرجات جدول (۷)، باید تعداد ۶۳۶۹ مطالعه دیگر به مطالعات اضافه و بررسی شود تا مقدار P دو دامنه از ۰/۰۵ تجاوز نکند. این بدین معنی است که باید ۶۳۶۹ مطالعه دیگر انجام شود تا در نتایج نهایی محاسبات و تحلیل ها خطایی رخ دهد و این نتیجه دقت و صحت بالای اطلاعات و نتایج به دست آمده در این پژوهش را نشان می دهد. شایان ذکر است تعداد ۶۳۶۹ مورد مطالعه فاصله از خطا، مقدار مناسب و قابل توجهی است.

جدول ۷- محاسبات N ایمن از خطا کلاسیک

مقدار	شاخص
۴۲/۰۴	مقدار Z برای مطالعات مشاهده شده
۰/۰۰۱	مقدار P برای مطالعات مشاهده شده
۰/۰۵	آلفا
۲	باقیمانده (دنباله)
۱/۹۵۹	Z برای آلفا
۱۰۱	تعداد مطالعات مشاهده شده
۶۳۶۹	تعداد مطالعات گمشده که مقدار P را به آلفا می رساند

همچنین با استناد به مندرجات جدول (۸)، مشخص شد باید ۳۴۷ مطالعه دیگر انجام شود تا در نتایج نهایی محاسبات و تحلیل ها خطایی رخ دهد.

جدول ۸- محاسبات N ایمن از خطا اوروین

مقدار	شاخص
۰/۲۱۸	مقدار همبستگی در مطالعات مشاهده شده
۰/۰۵	حدود همبستگی ناچیز
۰/۰۰۱	میانگین همبستگی در مطالعات گمشده
۳۴۷	تعداد مطالعات گمشده مورد نیاز برای پایین آوردن همبستگی به زیر ۰/۰۵

با استناد به نتایج اصلاح و برازش دوال و تئیدی در جدول (۹)، مشخص گردید به مطالعه دیگری نیاز نیست تا این مطالعه و فراتحلیل آن کامل و عاری از نقص شود.

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

جدول ۹- اصلاح و برازش دوال و تونیدی

شاخص	اثر ثابت			اثر تصادفی			مقدار Q
	تخمین نقطه‌ای	حد پایین	حد بالا	تخمین نقطه‌ای	حد پایین	حد بالا	تعداد مطالعات مورد نیاز: صفر
ارزش مشاهدات	۰/۲۱۸	۰/۲۰۸	۰/۲۲۷	۰/۱۹۸	۰/۱۳۵	۰/۲۵۹	۴۴۰۵/۹۷۷
ارزش تعدیل شده	۰/۲۱۸	۰/۲۰۸	۰/۲۲۷	۰/۱۹۸	۰/۱۳۵	۰/۲۵۹	۴۴۰۵/۹۷۷

پس از اطمینان از عدم سوگیری انتشار به منظور تعیین مدل نهایی فرا تحلیل یک مجموعه تحلیل ناهمگنی انجام شد که نتایج آن در جدول (۱۰) ارائه شده است. شایان ذکر است آزمون Q کوکران و مجذور شاخص I شیوه‌های عددی تشخیص ناهمگنی هستند؛ در صورتی که مقدار آزمون Q معنادار باشد و نیز مجذور I بزرگ‌تر از ۷۵ باشد، ناهمگنی محرز است (مصرآبادی، ۱۳۹۵).

با استناد به مندرجات جدول (۱۰)، مقدار شاخص Q، ۴۴۰۵/۹۷۸ به دست آمد که از لحاظ آماری معنادار می‌باشد. این امر حاکی از وجود تفاوت واقعی در میان اندازه‌های اثر پژوهش‌های اولیه است. همچنین مقدار شاخص مجذور I برابر با ۹۷/۷۳۰ حاصل شد که نشان می‌دهد تقریباً ۹۷ درصد از پراکنش موجود در نتایج پژوهش‌های اولیه واقعی بوده است. شایان ذکر است این ناهمگونی یافته‌ها نشان از وجود متغیری-های تعدیل کننده نیز دارد که احتمالاً می‌توانند اندازه اثرهای حاصل شده را تحت تأثیر خود قرار دهند. در چنین شرایطی فرا تحلیل گران باید متغیر یا متغیرهای مداخله‌گری را بررسی نمایند که ممکن است این ناهمگونی به علت تأثیر احتمالی آن‌ها رخ داده باشد.

جدول ۱۰- شاخص‌های ناهمگنی در اندازه‌های اثر عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان در فعالیت‌های ورزشی

سطح (Q)	درجه آزادی	سطح معناداری	مجذور I
۴۴۰۵/۹۷۸	۱۰۰	۰/۰۰۱	۹۷/۷۳۰

شایان ذکر است برخی از فرضیه‌ها در مطالعات انجام گرفته یکی بود. به این معنی که برخی از مطالعات فرضیه واحدی را آزمون کرده بودند (برای مثال در چندین مطالعه رابطه وضعیت اقتصادی-اجتماعی با مشارکت دانش آموزان در فعالیت‌های ورزشی آزمون شده است). در عین حال اندازه اثر فرضیه-های موصوف تاحدودی زیاد ناهمگون است که تلفیق آن‌ها با اندازه اثرهای واحد را غیر موجه می‌سازد. از این رو برای مرتفع کردن این مسئله یافته‌های مطالعات پرتکرار به روش ترکیب اندازه اثر به روش اشمیت و هانتر تحلیل دوباره شدند.

با استناد به مندرجات جدول (۱۱)، اندازه اثر مجزای متغیرهای موصوف که منجر به اثرات ناهمگنی شده بود (به این معنی که در یک مطالعه اندازه اثر کم و در مطالعه دیگر اندازه اثر متوسط است و این وضعیت تفسیر را با خطا همراه می‌کند) با کاربست اثرات ترکیبی تغییر پیدا کرد. شایان ذکر است یکی از بارزترین تغییرها متعلق به متغیر وضعیت اقتصادی-اجتماعی است که در یک مطالعه اندازه اثر آن غیرمعتادار، در مطالعه‌ای دیگر اندازه اثر آن ضعیف و در مطالعه سوم اندازه اثر آن متوسط گزارش شده بود. با اقتباس از نتایج جدید اندازه اثر وضعیت اقتصادی-اجتماعی به دلیل اینکه بین بازه ۰/۳ تا ۰/۵ قرار دارد از نوع متوسط است.

جدول ۱۱- یافته‌های فراتحلیل پژوهش به روش ترکیب اندازه اثر به روش اشمیت و هانتر

متغیر مستقل	تعداد مطالعه	اثرات ترکیبی	Z	سطح معناداری
شبکه‌های اجتماعی	۲	ثابت	۷/۸۳۴	۰/۰۰۱
		تصادفی	۷/۸۳۴	۰/۰۰۱
هنجار اجتماعی	۳	ثابت	۳/۶۱۹	۰/۰۰۱
		تصادفی	۳/۶۱۹	۰/۰۰۱
مشارکت اجتماعی	۴	ثابت	۱۱/۴۶۲	۰/۰۰۱
		تصادفی	۳/۷۴۰	۰/۰۰۱
روابط افراد درون خانواده	۲	ثابت	۴/۰۴۵	۰/۰۰۱
		تصادفی	۴/۰۴۵	۰/۰۰۱
روابط اجتماعی	۲	ثابت	۰/۳۲۵	۰/۷۴۵
		تصادفی	۰/۳۲۵	۰/۷۴۵
حمایت خانواده (والدین)	۴	ثابت	۳/۶۸۵	۰/۰۰۱
		تصادفی	۰/۹۴۹	۰/۳۴۳
رفتار یاری‌گرایانه	۲	ثابت	-۱/۶۲۷	۰/۱۰۴
		تصادفی	-۱/۶۲۷	۰/۱۰۴
حمایت اجتماعی	۳	ثابت	۰/۸۴۶	۰/۳۹۸
		تصادفی	۰/۲۹۰	۰/۷۷۲
اعتماد اجتماعی	۴	ثابت	-۳/۳۱۲	۰/۰۰۱
		تصادفی	-۰/۳۱۸	۰/۷۵۱
عضویت در نهادهای داوطلبانه	۲	ثابت	۷/۱۸۷	۰/۰۰۱
		تصادفی	۷/۱۸۷	۰/۰۰۱

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

۰/۰۰۱	۱۶/۰۸۶	۰/۴۲۴	ثابت	۳	وضعیت اقتصادی- اجتماعی
۰/۱۷۳	۱/۳۶۳	۰/۴۸۹	تصادفی		
۰/۲۰۳	۱/۲۷۳	۰/۰۴۲	ثابت	۳	خودکارآمدی
۰/۵۷۹	۰/۵۵۵	۰/۰۸۴	تصادفی		
۰/۰۰۱	۱۴/۷۵۸	۰/۴۸۷	ثابت	۲	انگیزه
۰/۰۰۱	۱۴/۷۵۸	۰/۴۸۷	تصادفی		
۰/۰۰۱	۶/۷۱۶	۰/۲۵۲	ثابت	۲	حمایت دوستان
۰/۰۰۱	۵/۵۱۰	۰/۲۵۳	تصادفی		
۰/۰۰۱	۴/۹۷۷	۰/۲۶۱	ثابت	۲	تعاملات اجتماعی
۰/۰۰۱	۷/۳۷۰	۰/۲۶۷	تصادفی		

بحث و نتیجه گیری

موضوع مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی و ورزشی به دلیل مزایای پر شمار آن طی سال ها و دهه های گذشته همواره مورد توجه پژوهش گران حوزه های مختلف بوده است. این امر منجر به انفجار اطلاعات در این زمینه و در عین حال پراکندگی شده است و سبب شده است سیاست گذاران و برنامه ریزان نتوانند بر تمامی ابعاد این حوزه جهت سیاست گذاری و برنامه ریزی تسلط پیدا کنند. به این دلیل در جامعه ایران، فراتحلیلی برای شناسایی مهم ترین عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های بدنی صورت گرفت.

نتایج پژوهش نشان داد ۳۶ درصد از پژوهش های انجام گرفته پیرامون موضوع پژوهش طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ انجام گرفته است و ۶۴ درصد پژوهش های باقیمانده به صورت پراکنده و مقطعی در برهه های زمانی خاصی بررسی شده اند که به لحاظ زمانی چندان همزمان نبوده اند. همچنین مشخص شد ۴۰ درصد از مطالعات گذشته به بازه زمانی پنج سال گذشته (۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰) تعلق دارد که نشان می دهد پژوهش و تفحص پیرامون موضوع مشارکت در ورزش دانش آموزان بین پژوهش گران رشد روزافزونی را داشته است. چرا که ۶۰ درصد از پژوهش های گذشته متعلق به سال های ۱۳۹۴ و ماقبل است. افزون بر این مشخص گردید بیشتر پژوهش های انجام شده در ارتباط با موضوع پژوهش با روش توصیفی- همبستگی انجام شده است و از روش های نمونه گیری متنوعی جهت انتخاب نمونه ها استفاده شده و پر تکرارترین آن نمونه گیری تصادفی مبتنی بر سبک های مختلف بوده است.

همچنین مشخص گردید در بحث عوامل مؤثر شاخص فعالیت بدنی، اعتماد درون خانواده و سرمایه روان- شناختی و در بحث موانع مؤثر نگرش والدین به ورزش دختران مهم ترین عوامل هستند. به این معنی که متغیرهای شتاب دهنده موصوف بیشترین تأثیر را بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های بدنی و ورزشی دارند و با تقویت آن ها میزان مشارکت دانش آموزان افزایش پیدا می کند. در مقابل نگرش والدین به ورزش دختران مهم ترین بازدارنده تشخیص داده شد و مشخص گردید هر اندازه نگرش والدین به ورزش دختران منفی باشد به همان اندازه در جامعه دختران سطح مشارکت کاهش پیدا می کند. این یافته بازتایید نتایج مطالعات نعمت زاده (۱۳۹۳)، منوچهری نژاد (۱۳۹۱)،

منوچهری نژاد و همکاران (۱۳۹۴)، مومنی و همکاران (۱۳۹۸) و عبدالمهی (۱۳۹۲) می‌باشد و با نتایج مطالعات شمس و عرف‌زاده (۱۴۰۲)، عبدی و همکاران (۱۴۰۱)، لاثو و همکاران (۲۰۲۳)، هانسن و همکاران (۲۰۲۳)، کاین و همکاران (۲۰۲۳)، همخوان است که نشان از تأیید و تکرار نتایج توسط دیگر پژوهشگران است. این امر از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا امکان اعتماد به نتایج و استنباط‌های علمی را فراهم می‌کند. در مقابل این یافته با نتایج مطالعات یزدانی دهنوی و علی محمدی (۱۴۰۲)، گرگوری و همکاران (۲۰۲۳) ناهمخوان است. این ناهمخوانی ممکن است به دلایل مختلفی از جمله، اختلاف در روش‌های نمونه‌گیری، اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، اثر گذاری متغیرهای ناشناخته یا تغییرات در شرایط محیطی باشد.

با این حال می‌توان گفت که متغیرهای موصوف در تبیین مشارکت در ورزش و فعالیت‌بدنی دانش‌آموزان یک نقطه اتکا با قابلیت بالا هستند. به این معنی که اگر در پژوهش‌هایی از این نوع، فرضیه‌های حاضر مورد بررسی و آزمون مجدد قرار گیرد، به احتمال بسیار بالا دوباره تأثیرگذاری آن‌ها تأیید خواهد شد. شایان ذکر است در بحث عوامل مؤثر اگر متغیرهای نامبرده تقویت شود به میزان زیادی در مشارکت دانش‌آموزان تغییر مثبت ایجاد می‌شود و در مقابل در بحث عوامل بازدارنده یا همان موانع اگر مسئله مورد نظر مرتفع گردد میزان مشارکت به میزان زیادی افزایش پیدا می‌کند. از این‌رو می‌توان اشاره به این داشت که در تبیین مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های بدنی و ورزشی تنها یک متغیر مستقل وجود ندارد بلکه به‌طور همزمان چندین متغیر نقش‌آفرینی می‌کنند. کما اینکه با تجمیع اثرات آن‌ها به‌طور همزمان ممکن است هم‌افزایی رخ دهد در نتیجه مشارکت بیش از پیش تقویت شود.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد عوامل اجتماعی که در قالب متغیرهایی چون شبکه‌های اجتماعی، هنجار اجتماعی، مشارکت اجتماعی، روابط افراد درون خانواده، روابط اجتماعی، حمایت خانواده (والدین)، رفتار یاری‌گرایانه، حمایت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعاملات اجتماعی، وضعیت اقتصادی- اجتماعی، حمایت دوستان و عضویت در نهادهای داوطلبانه متبلور شدند، بیشترین گزاره‌های پرتکرار در ارتباط با مشارکت دانش‌آموزان ایرانی در فعالیت‌های بدنی را به خود اختصاص می‌دهند. این یافته همراستا با نتایج پژوهش‌های، شمس و عرف‌زاده (۱۴۰۲)، دهقان‌پوری و همکاران (۱۴۰۲)، صفری و همکاران (۱۴۰۲)، عبدی و همکاران (۱۴۰۱)، هانسن و همکاران (۲۰۲۳) و آلمیدا و همکاران (۲۰۲۳) است که در سال‌های اخیر انجام شده و برحسب بازه زمانی این مطالعه تحلیل نشدند. در تعبیر این یافته می‌توان گفت که موضوعات اجتماعی در ایران یکی از تعیین‌کننده‌های بسیار مهم است که طی بازه زمانی موصوف جایگزینی برای آن پیدا نشده است. تعبیر دیگر اینکه پژوهش‌گران همواره بر این باور بوده‌اند که تنها از طریق پرداختن به موضوعات اجتماعی می‌توان مشارکت در فعالیت‌های بدنی دانش‌آموزان را بهتر درک کرد. شاید به این دلیل که اساساً ورزش خود یک پدیده اجتماعی است که هم بر اجتماع تأثیر می‌گذارد و هم از اجتماع تأثیر می‌پذیرد. از طرفی ورزش پیوندی پویا با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد و باید به‌عنوان بخشی از نیازهای ساختاری انسان مورد توجه افراد جامعه قرار گیرد. شایان ذکر است اهمیت فعالیت‌بدنی و ورزش برای سلامت جامعه و داشتن جمعیتی سالم و پویا به‌حدی است که برخی جامعه‌شناسان آن را دین مدنی جامعه معاصر قلمداد می‌کنند (کریمی، عباسی و عبدی، ۱۳۹۸).

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

افزون بر این تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد در بین عوامل مؤثر شبکه های اجتماعی، عضویت در نهادهای داوطلبانه، وضعیت اقتصادی- اجتماعی، انگیزه، رنگ، بافت و مصالح، عناصر معماری، مصرف رسانه ای، دیگران مهم، راهنمایی دیگران مهم، تشویق دیگران مهم، مشارکت دیگران مهم، رضایت، توانایی ادراک شده، باور به تندرستی ناشی از ورزش، اهمیت ورزش از نظر دختران و آگاهی از تأثیر ورزش و در بین موانع مؤثر امکانات و محدودیت های ورزشی، ارزش گذاری ورزش دختران توسط جامعه و محیط و تجارت تلخ ورزش در مدرسه پس از گزارهای با اندازه اثر قوی، در رتبه دوم اثرگذاری قرار دارند. این یافته در همه موارد به جزء متغیر وضعیت اقتصادی- اجتماعی بازتابیدی از پژوهش های گذشته است. در ارتباط با محدودیت ها، با این یافته با مطالعات کاین و همکاران (۲۰۲۳)، موری و همکاران (۲۰۲۳)، چن و همکاران (۲۰۲۳) که نشان از موانع بازدارنده های تعیین کننده ای بر سر راه مشارکت در ورزش داشته و به فراخور فرهنگ ها و موقعیت های اجتماعی نیز تغییر چندانی ندارند، همخوان است.

شایان ذکر است دلیل اینکه نمی توان اثرگذاری وضعیت اقتصادی- اجتماعی را عیناً مثل گذشته تصور کرد این است که در مطالعه شیرین نژاد (۱۳۹۳) اندازه اثر مشاهده شده برای این متغیر برابر با ۰/۳۲۴ و متوسط در نظر گرفته شده است. در مطالعه امرایی (۱۳۹۴) برای همین گزاره اندازه اثر ۰/۸۵۳ ثبت شده است و سرانجام اینکه در مطالعه صفرازی (۱۳۹۵) برای آن اندازه اثر ۰/۰۰۲ گزارش شده است که نه تنها نشان می دهد این متغیر بر مشارکت تأثیر ندارد بلکه یافته های مطالعه پیش از خود را به چالش می کشد. علیرغم آن با ترکیب اندازه اثر مطالعات گذشته مشخص گردید که یافته های مطالعه صفرازی (۱۳۹۵) تاحدود زیادی به دور از واقعیت بوده است و به احتمال بسیار زیادی وضعیت اقتصادی- اجتماعی در تبیین مشارکت نقش مهمی ایفاء می کند همانطور که پیش تر امرایی (۱۳۹۴) در مطالعه خود به آن پی برده بود. شایان ذکر است فرضیه های این گروه نسبت به فرضیه گروهی که اندازه اثر ضعیف را برای خود ثبت کرده است از قوت و اطمینان بیش تری برخوردار است و روابط تأیید شده بین متغیرهای این دسته با مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی بیش از دسته اول قابل اتکات است.

دسته اول، آن گروه از متغیرهایی هستند که تأثیرگذاری بین آن ها ضعیف تشخیص داده شد و احتمال داده می شود با تکرار گزاره آن ها در پژوهش های گذشته کمافی السابق چنین نتیجه ای تکرار شود. شایان ذکر است در بحث عوامل مؤثر با بررسی گزارهای پرتکرار متغیرهای هنجار اجتماعی، مشارکت اجتماعی، روابط افراد درون خانواده، تعاملات اجتماعی، اعتماد اجتماعی، عضویت در نهادهای داوطلبانه، حمایت دوستان، حمایت خانواده (والدین) و در راستای گزاره هایی که تنها یک تکرار داشتند متغیرهای سن، میزان تحصیلات مادر، احساس امنیت، عوامل شخصی، عوامل اجتماعی، عوامل روان شناختی فردی، خودکارآمدی، حمایت خانواده، حمایت های مبتنی بر همراهی، حمایت های مبتنی بر حل مشکل، حمایت دوستان، محیط فیزیکی، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، اجتماعی بودن، احساس تعلق به گروه، اعتماد به آشنایان، اعتماد به غریبه ها، اعتماد به سیاستمداران و سازمان های دولتی، ارزش درک شده، تصویر بدن، عزت نفس و انگیزه شخصی از فعالیت ورزشی قرار داشتند. در مقابل در بحث موانع مؤثر موانع خانوادگی، موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، کمبود توانایی، تلاش ناکافی، ارزشمند نبودن فعالیت و جذاب نبودن فعالیت متغیرهای هدف بودند. براین اساس می توان گفت که با تغییر در متغیرهای نامبرده نمی توان انتظار تغییر بزرگ و چشم گیر در مشارکت را داشت چرا که اساساً این متغیرها محرک قوی و حتی متوسطی به شمار نمی روند. اما این تعبیر نباید

این گونه استنباط شود که متغیرهای موصوف در مشارکت اصلاً نقش ندارند و توجه به آن‌ها نیاز نیست. بلکه برعکس لازم است به این متغیرها نیز توجه شود به دلیل اینکه پتانسیل بالقوه‌ای دارند و می‌توان از آن‌ها به مثابه فرصت‌های پیش‌رو بهره برد.

سرانجام اینکه مشخص گردید در بین گزاره‌های پرتکرار اندازه اثر ترکیبی متغیرهای، خودکارآمدی، حمایت اجتماعی و روابط اجتماعی و در بین گزاره‌های یکتا اندازه اثر متغیرهای تحصیلات، میزان تحصیلات پدر، عوامل اقتصادی، عوامل مدیریتی، موانع شخصی، حمایت‌های احساسی- عاطفی و حمایت معلم در تبیین مشارکت دانش-آموزان ایرانی در فعالیت‌های بدنی نقش ندارند. براین اساس می‌توان گفت که مداخله جهت افزایش مشارکت دانش-آموزان از طریق آن‌ها صرفاً به اتلاف منابع ختم می‌شود.

با اقتباس از یافته‌های موصوف به مدیران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه ورزش دانش‌آموزان پیشنهاد می‌شود در طرح‌ریزی راهبردهای ارتقاء مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های بدنی مهم‌ترین اقدامات خود را متوجه عوامل اجتماعی سازند چرا که بیشترین گزاره پرتکرار را داشتند. همچنین به دست‌اندرکاران نامبرده پیشنهاد می‌شود در جهت تقویت مشارکت بیشتر اقدامات عملیاتی خود را معطوف به تقویت شاخص فعالیت بدنی، اعتماد درون خانواده، سرمایه روان‌شناختی و تقویت نگرش والدین به ورزش دختران سازند و بیشترین سرمایه‌گذاری را بر روی این متغیرها متمرکز کنند چرا که اندازه اثر بالایی را به ثبت رسانده‌اند. افزون بر این، به افراد مذکور پیشنهاد می‌شود متغیرهایی را که در این پژوهش تشخیص داده شد اندازه اثر ضعیفی دارند به مثابه کسب فرصت از طریق آن‌ها در آینده مورد توجه قرار دهند. سرانجام به افراد موصوف پیشنهاد می‌شود در بحث تقویت و نهادینه‌سازی مشارکت ورزشی و بدنی دانش‌آموزان به متغیرهایی که اندازه اثر معناداری نداشتند توجه نکنند و با عدم توجه به آن‌ها منابع در اختیار را حفظ و در بخش‌های کاربردی و مؤثر هزینه کنند.

لازم به ذکر است این پژوهش به مانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌های همراه بوده است که لازم است به آن‌ها اشاره شود. محدودیت اول اینکه در آزمون اندازه اثرهای پرتکرار حداقل لازم است ۵ مطالعه در گذشته انجام شده باشد تا بتوان به نتایج آن اطمینان کرد. این در حالی است که در این پژوهش نه تنها چنین گزاره‌ای وجود نداشت بلکه پرتکرار ترین گزاره ۴ فراوانی داشت. محدودیت دیگر اینکه جهت رعایت اصل "انتخاب پژوهش‌ها با اندازه اثر وزنی" که یکی از اقدامات انجام شده در ارتباط با اعتبار درونی بود مطالعاتی که حجم نمونه بسیار پایین داشتند انتخاب نشدند. لذا ممکن است با وارد کردن آن‌ها تاحدودی نتیجه‌ها دستخوش تغییر شود. در نهایت اینکه ممکن است با ورود متغیرهای تعدیل‌گر و میانجی در ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته میزان اندازه‌های اثر گزاره‌ها دستخوش تغییر شود که در این پژوهش کنترل نشد.

بر این اساس، به پژوهش‌گران آتی پیشنهاد می‌شود در زمینه درک پیامدها و پیشایندهای مشارکت دانش-آموزان در فعالیت‌های ورزشی و بدنی به پژوهش بپردازند. ضمن اینکه به‌طور همزمان مشخص کنند برحسب چه متغیرهای اندازه‌های اثر تقویت یا تضعیف می‌شود. سرانجام به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی که اندازه اثر وزنی بالایی ندارند و نمی‌توانند با پژوهش‌هایی که اندازه اثر قوی دارند با هم دیده شوند به صورت مجزاء تحلیل شوند و نتایج آن با پژوهش‌های مقابل مقایسه شود.

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

منابع

- امرایی، ح. (۱۳۹۴). تأثیر عوامل اجتماعی - اقتصادی و انگیزه بر میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان پسر در روستاهای شهر اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت و برنامه ریزی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- اناری، غ.، و قاسمی، ح. (۱۳۹۹). نقش مصرف رسانه ای بر انجام فعالیت بدنی براساس الگوی سلامت و سواد بدنی ادراک شده در دانش آموزان ایران. پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۹(۲)، ۹۷-۱۱۴.
- بلگوریان، م. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت نوجوانان در فعالیت های ورزشی. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد.
- بیرجندی، ف. (۱۳۹۶). نقش عوامل سازمانی و فردی بر مشارکت ورزشی بانوان خراسان جنوبی. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه بیرجند.
- پارسامهر، م.، اسکندری فرد، ا.، نیک نژاد، م.، و قربان زاده زعفرانی، س. ق. (۱۳۹۲). بررسی انگیزه های مرتبط با مشارکت در درس تربیت بدنی در بین دانش آموزان دختر (بر مبنای نظریه شایستگی). پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۹(۱۷)، ۱۰۵-۱۱۶.
- پارسامهر، م.، بلگوریان، م.، و سعیدی مدنی، م. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین مؤلفه های سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی در میان نوجوانان. مدیریت ورزشی، ۱۷، ۱۰۹-۱۲۷.
- پارسامهر، م.، و نیک نژاد، م. (۱۳۹۰). نقش شبکه های اجتماعی در جذب دانش آموزان دختر به مشارکت در ورزش (مورد مطالعه: شهر یزد). پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۷(۱۴)، ۷۳-۸۶.
- چراغی، ع. (۱۳۸۸). بررسی عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر مشارکت دختران دانش آموز در فعالیت های ورزشی در شهر یزد. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد.
- حاجی عباسی فرهود، م. (۱۳۹۱). توصیف میزان مشارکت ورزشی دانش آموزان دختر دوره راهنمایی شهرستان بناب و رابطه آن با عوامل تسهیل کننده و بازدارنده در این مشارکت. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
- خداپرست، س.، قربان نژاد، ن.، پخشعلی، و.، و عبدی، ح. (۱۴۰۰). بررسی نقش تصویر بدن، خودکارآمدی و عزت نفس در مشارکت ورزشی دانش آموزان دختر دوره متوسطه شهرستان لاهیجان. مجله دانشکده علوم پزشکی مشهد، ۴۴(۴)، ۳۶۱۰-۳۶۲۳.
- دراهکی، ع.، و مقدسی، م. (۱۳۹۸). مطالعه تأثیر سرمایه اجتماعی و مؤلفه های آن بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر و پسر شهرستان جهم در استان بوشهر. مدیریت ورزشی، ۱۱(۲)، ۲۵۱-۲۷۱.
- دهقان پوری، ح.، سرلاب، ر.، و مکریان، م. (۱۴۰۲). تأثیر حمایت اجتماعی ادراک شده بر کیفیت زندگی دانش آموزان با نقش میانجی انگیزه مشارکت ورزشی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۱(۳۳)، ۱۰-۳۶.
- سلطانی، پ. (۱۴۰۰). بررسی کیفیت آموزش های مجازی درس تربیت بدنی مدارس و ارتباط آن با مشارکت در ورزش. پایان نامه کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی (گرایش مدیریت راهبردی در سازمان های ورزشی)، گروه تربیت بدنی، مؤسسه آموزش عالی مهر آستان.
- شمس، ف.، احسانی، م.، صفاری، م.، و عروفا، ش. (۱۴۰۰الف). پیامدهای مشارکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی مدارس ایران. فصلنامه علوم ورزشی. (پذیرفته شده برای انتشار آنلاین).
- شمس، ف.، احسانی، م.، صفاری، م.، و عروفا، ش. (۱۴۰۰ب). عوامل سوق دهنده، تسریع کننده و بازدارنده مشارکت دانش آموزان در فوق برنامه های تربیت بدنی مدارس. پژوهش در ورزش تربیتی، ۹(۲۴)، ۱۰۷-۱۳۶.

- شمس، ف.، و عرفوزاده، ش. (۱۴۰۲). عوامل تسریع‌دهنده مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های بدنی مدارس ایران. *مطالعات راهبردی جامعه‌شناسی در ورزش*، ۳(۲)، ۲۲۶-۲۳۸.
- شهولی کوه‌شوری، ج.، عسکری، ا.، نظری، ر.، و نقش، ا. (۱۳۹۹). مدل ساخت‌گرای مشارکت در ورزش دانش‌آموزی. *پژوهش‌های آموزش و یادگیری*، ۱۷(۱)، ۱۲۳-۱۴۱.
- شیرین‌نژاد، ع. (۱۳۹۳). رابطه وضعیت اقتصادی - اجتماعی خانواده با مشارکت ورزشی دانش‌آموزان استان آذربایجان غربی. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گرایش عمومی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه کردستان*.
- صفرازی، ی. (۱۳۹۵). رابطه وضعیت اقتصادی - اجتماعی خانواده و عوامل روان‌شناختی فردی با میزان مشارکت در فعالیت جسمانی دانش‌آموزان دختر و پسر ۱۲ تا ۱۶ سال شهر زابل. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان*.
- صفری، ا.، سادات روشن، ا.، و رستمی، ا. ف. (۱۴۰۲). ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و حمایت سازمانی ادراک‌شده با مشارکت ورزشی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه. *فصلنامه آموزش و پرورش متعالی*، ۳(۱)، ۲۳-۳۰.
- عبداللهی، د. (۱۳۹۲). عوامل بی‌رغبتی دختران نسبت به شرکت در فعالیت‌های ورزشی مدرسه (مطالعه موردی دبیرستان‌های دخترانه استان اردبیل). *پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۹(۱۷)، ۲۷-۴۶.
- عبدی، ک.، رنجبری، ش.، و حمایت‌طلب، ع. (۱۴۰۱). ارائه مدل عوامل مؤثر بر ایجاد رفتارهای پایدار مشارکت ورزشی دانش‌آموزان. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی*، ۱۱(۴۲)، ۴۱-۵۸.
- قاسمیان، ف.، و غفوری، ف. (۱۳۹۴). تأثیر عناصر معماری (رنگ، بافت و مصالح) فضای ورزشی مدارس بر میزان تعامل دانش‌آموزان به فعالیت بدنی. *پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۱(۲۲)، ۷۹-۸۴.
- قربانی‌زاده، و. (۱۳۹۷). روش پژوهش فراتحلیل با نرم‌افزار CMA۲. *انتشارات بازتاب*.
- کریمی، ج.، عباسی، ه.، و عیدی، ح. (۱۳۹۸). تبیین جامعه‌شناختی پیامدهای اجتماعی مشارکت در ورزش براساس نظریه داده‌بنیاد. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۶(۱)، ۲۸۵-۳۰۶.
- مازیاری، م.، کاشف، س. م.، و سیدعامری، م. (۱۳۹۵). بررسی علل بی‌انگیزگی دانش‌آموزان متوسطه از مشارکت در فعالیت‌های تربیت‌بدنی و ارتباط آن با حمایت اجتماعی. *پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش*، ۸(۱)، ۱۱۹-۱۳۲.
- مسعودی، ف. (۱۳۹۶). بررسی رابطه وضعیت ایمنی و بهداشت فضاهای ورزشی مدارس با مشارکت ورزشی در دانش‌آموزان مدارس استان خراسان شمالی. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور*.
- مصرآبادی، ج. (۱۳۹۵). فراتحلیل: مفاهیم، نرم‌افزار و گزارش‌نویسی. *انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان*.
- منوچهری‌نژاد، م. (۱۳۹۱). رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان نوجوان. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان*.
- منوچهری‌نژاد، م.، همتی‌نژاد، م.، و رحمتی، م. (۱۳۹۴). رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان نوجوان. *مدیریت ورزشی*، ۷(۳)، ۴۵۷-۴۷۰.
- مومنی، ح.، لعل‌ای، س.، و مومنی، س. (۱۳۹۸). رابطه بین سرمایه روان‌شناختی و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان متوسطه. *جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۱۲(۱۲)، ۹۲-۱۰۷.
- میرزاه‌کوشکی، م.، زارعی، ع.، و خدایاری، ع. (۱۳۹۸). تدوین استراتژی‌های توسعه سلامت با رویکرد فعالیت‌های بدنی و ورزشی. *فصلنامه مدیریت ورزشی*، ۱۱(۴)، ۷۸۷-۸۰۷.
- نجارزاده‌هاج‌سو، ا.، کاشف، س. م.، و بهنام، م. (۱۳۹۹). پیش‌بینی مشارکت روان‌شناختی دانش‌آموزان در ورزش از طریق سبک رهبری دبیران ورزش: نقش میانجی رضایت و انگیزه ورزشی. *مدیریت ورزشی*، ۱۴(۱)، ۳۰۸-۳۳۱.

فرا تحلیل عوامل و موانع مؤثر بر مشارکت دانش آموزان ایرانی در فعالیت های ورزشی

- نعمت‌زاده، م. (۱۳۹۳). رابطه خودکارآمدی با انگیزش و مشارکت در فعالیت بدنی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
- یزدانی دهنوی، م.، و علی‌محمدی، ح. (۱۴۰۲). نقش نظارت والدین بر کیفیت زندگی با اثر میانجی مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان مبارکه. پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت، ۱۲(۱)، ۶۶-۷۹.
- یوسفی، ب.، اسدزاده، ا.، و آزادی، ر. (۱۳۹۶). رابطه میان عوامل روانی، اجتماعی و محیطی همبسته با فعالیت جسمانی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر ارومیه. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۲(۶)، ۴۷-۵۶.
- Almeida, Almeida, L., Dias, T., Corte-Real, N., Menezes, I., & Fonseca, A. (2023). Positive youth development through sport and physical education: A systematic review of empirical research conducted with grade 5 to 12 children and youth. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 30(3), 282–308.
- Burns, K. E., Chaurasia, A., Carson, V., & Leatherdale, S. T. (2021). A quasi-experimental examination of how changes in school-level intramurals are associated with physical activity among a sample of Canadian secondary school students from the COMPASS study. *SSM – Population Health*, 14, 100805.
- Cain, M., Fanshawe, M., Armstrong, E., & Lieberman, L. (2023). Barriers to physical activity for Australian students with vision impairment. *International Journal of Disability, Development and Education*, 71(6), 908–926.
- Chen, J., Bai, Y., & Ni, W. (2023). Reasons and promotion strategies for physical activity constraints in obese/overweight children and adolescents. *Sports Medicine and Health Science*, 6(1), 25–36.
- Chen, Q., & Liu, T. (2020). The effectiveness of community sports provision on social inclusion and public health in rural China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2), 597–612.
- Cooper, H., Hedges, L. V., & Valentine, J. C. (2009). The handbook of research synthesis and meta-analysis (2nd ed.). *Russell Sage Foundation*.
- Eather, N., Wade, L., Pankowiak, A., & Eime, R. (2023). The impact of sports participation on mental health and social outcomes in adults: A systematic review and the “Mental Health through Sport” conceptual model. *Systematic Reviews*, 12(1), 102.
- García-Ceberino, J. M., Feu, S., Gamero, M. G., & Ibáñez, S. J. (2023). Structural relationship between psychological needs and sport adherence for students participating in physical education class. *Sustainability*, 15(12), 9686.
- Gilchrist, P., & Wheaton, B. (2016). Lifestyle and adventure sport amongst youth. In K. Green & A. Smith (Eds.), *Routledge handbook of youth sport* (pp. 186–200). Routledge.
- Hansen, E., Nordén, H., & Ohlsson, M. L. (2023). Adolescents with intellectual disability (ID) and their perceptions of, and motivation for, physical activity and organised sports. *Sport, Education and Society*, 28(1), 59–72.
- Hobin, E. P., Leatherdale, S., Manske, S., Dubin, J. A., Elliott, S., & Veugelers, P. (2013). Are environmental influences on physical activity distinct for urban, suburban, and rural schools? A multilevel study among secondary school students in Ontario, Canada. *Journal of School Health*, 83(5), 357–367.
- Kumar, H., Manoli, A. E., Hodgkinson, I. R., & Downward, P. (2018). Sport participation: From policy, through facilities, to users’ health, well-being, and social capital. *Sport Management Review*, 21(5), 549–562.
- Lau, S. C., Connor, L. T., & Baum, C. M. (2023). Associations between basic psychological need satisfaction and motivation underpinning daily activity participation among community-dwelling survivors of stroke: An ecological momentary assessment study. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 104(2), 229–236.
- Leary, H., & Walker, A. (2018). Meta-analysis and meta-synthesis methodologies: Rigorously piecing together research. *TechTrends*, 62(5), 525–534.
- Lee, C. G., Kwon, J., Ahn, C., Park, S., Yang, Y. K., & Park, S. U. (2021). Identification and evaluation of beliefs about sport participation among South Korean university students. *Journal of American College Health*, 1–7. (Advance online publication).

- Lee, C. G., Kwon, J., Ahn, C., Park, S., Yang, Y. K., & Park, S. U. (2023). Identification and evaluation of beliefs about sport participation among South Korean university students. *Journal of American College Health*, 71(1), 318–324.
- Moore, R., Edmondson, L., Gregory, M., Griffiths, K., & Freeman, E. (2023). Barriers and facilitators to physical activity and further digital exercise intervention among inactive British adolescents in secondary schools: A qualitative study with physical education teachers. *Frontiers in Public Health*, 11, 1193669.
- Murphy, J., Patte, K. A., Sullivan, P., & Leatherdale, S. T. (2021). Exploring the association between sport participation and symptoms of anxiety and depression in a sample of Canadian high school students. *Journal of Clinical Sport Psychology, Advance online publication*, 1–20.
- Palmer-Keenan, D. M., & Bair, K. (2019). Research to support the development of a campaign to increase physical activity among low-income, urban, diverse, inactive teens. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 51(6), 703–710.
- Quimbo, N. S. (2023). Athletic participation, time management and academic performance of student athletes in San Isidro, Leyte. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 17(1), 1059–1068.
- Shadish, W. R., Cook, T. D., & Campbell, D. T. (2002). Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference. *Houghton Mifflin*.
- Sulz, L. D., Gledie, D. L., Kinsella, C., & Humbert, M. L. (2023). The health and educational impact of removing financial constraints for school sport. *European Physical Education Review*, 29(1), 3–21.
- Vella, S. A., Gardner, L. A., Kemp, B., Schweickle, M. J., & Cliff, D. P. (2019). Sports participation, health behaviours, and body fat during childhood and early adolescence: A multiple mediation. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 22(12), 1324–1329.